

Ook wethouder moet keuze maken

Ook voor wethouders is het crisis. Toch moeten ze de kiezer duidelijk maken wat ze na maart 2014 willen.

Verschenen in het Brabants Dagblad, 21 december 2013

HILVARENBEEK - Politici doen het in de ogen van inwoners zelden goed. Als wethouders veel periodes in dezelfde gemeente blijven, zijn het plucheplakkers. Wisselen ze vaak van gemeente, dan zijn het baantjesjagers.

In het Brabants Dagblad verscheen een bericht over een wethouder die nog open wil houden waar hij na maart 2014 wethouder wil zijn. In een tijd waarin politici in een niet zo goed daglicht staan - overigens deels door eigen toedoen - lijkt dit op een zoveelste bevestiging dat politici vooral voor hun eigen carrière gaan. Oog voor het publieke belang zou hen vreemd zijn.

Toch dienen we allereerst ook enig begrip te tonen voor de situatie van wethouders. Een politieke loopbaan verloopt vaak grillig. De keuze daarvoor is niet zonder risico. Veel wethouders geven een mooie carrière op voor het dienen van de publieke zaak (wethouders zijn immers meer dan de gemiddelde Nederlander hoog opgeleid). En ex-wethouders beamen dat het niet vanzelfsprekend is om hun loopbaan na het wethouderschap weer op te pakken. Ze komen erachter dat hun cv vaak minder deuren opent dan verwacht, en de crisis maakt het al helemaal lastig de oorspronkelijke baan weer op te pakken of een nieuwe carrière te starten. Dat je als wethouder ook nauwelijks kunt voorspellen wat het tijdstip is waarop je de arbeidsmarkt weer op moet - dertig procent treedt voortijdig af - draagt aan de onzekerheid bij.

Toch is de situatie waarin wethouders openlijk op meerdere paarden wedden niet wenselijk. En dat heeft vooral met de onduidelijkheid richting inwoners te maken. Inwoners moeten weten wat ze na de verkiezingen van de politieke partijen mogen verwachten voor wat betreft invulling van de wethoudersposten. In het Nederlands openbaar bestuur zijn wethouders immers belangrijke bestuurders. We kennen er meer dan duizend en ze gaan over belangrijke zaken als onze leefomgeving, onze openbare voorzieningen, onze bijstand en vanaf 2015 ook onze jeugd(zorg). De invloed van inwoners op wie onze wethouders worden, is echter zeer beperkt. Bij veel politieke partijen laat de partijtop - vaak niet meer dan een handvol personen - liever na de verkiezingen weten wie ze als wethouder naar voren schuift, in plaats van daar al voor de verkiezingen volledige openheid over te geven.

De onduidelijkheid van politieke partijen over wie hun beoogde wethouders zijn, is om meerdere redenen niet wenselijk. In een tijd waarin de ledenaantallen van politieke partijen steeds kleiner worden, is het niet meer van deze tijd dat een kleine partijtop alles in achterkamers bepaalt. Het past ook niet bij de door het ministerie van Binnenlandse Zaken verkondigde 'beginselen van goed openbaar bestuur'. Het ministerie nodigt politieke partijen uit om die beginselen uit te dragen. Openheid is er een van.

Bovendien, door als politieke partij duidelijkheid te geven over wie je eerste en tweede wethouderskandidaat is, geef je kiezers meer mogelijkheden om met hun stem echt invloed uit te oefenen over wie namens ons allen bestuurt. En dat is natuurlijk waar het in een representatieve democratie om gaat.

Zeker niet alle verantwoordelijkheid voor dergelijke openheid en duidelijkheid ligt bij de politieke partijen. Als tweede zijn daarvoor ook de politici verantwoordelijk. Ook zij moeten duidelijkheid geven over wat ze willen. Wil je alleen wethouder worden, geef dat dan aan en ga niet op de lijst voor de gemeenteraad staan.

En even terzijde: wil je als huidig wethouder na de verkiezingen ook in de gemeenteraad zitten, geef dan niet aan dat je dat 'gewoon' doet of daartoe bereid bent 'als de situatie daarom vraagt', maar geef aan dat de volksvertegenwoordiging het hoogste orgaan binnen de gemeente is en het een eer is daar namens de inwoners plaats te mogen nemen.

Meer duidelijkheid richting kiezers geldt overigens niet alleen voor wethouders, maar ook voor (kandidaat-)raadsleden. Veel kandidaten op de lijst voor de gemeenteraadsverkiezing willen namelijk helemaal geen raadslid worden. Ze staan dan op de lijst uit 'steun voor hun partij'. Maar misschien is het goed om dan te bedenken dat we leven in een tijd waarin meer dan 95 procent van de Nederlanders niet bij een politieke partij is aangesloten, en meer dan 70 procent zich geen aanhanger van een politieke partij voelt. Het is tijd het partijbelang naar de achtergrond te schuiven en het belang van gewone inwoners naar voren. Het lokaal bestuur zou gebaat zijn bij meer duidelijkheid van politieke partijen over wie hun wethouderskandidaten zijn en bij meer duidelijkheid van politici over wat ze nu echt willen en waar hun prioriteiten liggen. Het is te hopen dat politici en politieke partijen die daar toch weer veel onduidelijkheid en opportunisme in laten zien, straks door de kiezer worden afgestraft.

Dr. Julien van Ostaaijen is onderzoeker/docent lokaal bestuur aan de Universiteit van Tilburg.